

valóban méltó, szépen felújított testvérévé vált. Észtország kulturális öröksége nemcsak balti, hanem német, svéd, finn és orosz is, tehát európai, ami ragyogóan beilleszkedik az Európai Unióba.

/SIMON, Elisabeth: Estonia revisited – Bibliotheken und Bibliothekare in Estland. = Bibliotheksdienst, 38. köt. 12. sz. 2004. p. 1572–1580./

(Papp István)

Oroszországi elektronikus újságok

Oroszországban az *elektronikus időszaki kiadványokra* vonatkozó jogszabályok elmaradnak a valós élettől. A tömegtájékoztatási eszközökkel foglalkozó törvényt 1995-ben fogadták el, megújítása folyamatban van. Az új tervezet meghatározza az elektronikus időszaki kiadvány fogalmát. A vonatkozó paragrafus rögzíti, hogy az elektronikus időszaki kiadvány a nyomtatott időszaki kiadvány terjesztésének egy módja. A kiadónak joga van mágneses, optikai hordozón terjeszteni, illetve elektronikus formában (beleértve az internetet is) közzétenni. Nem sérti a kiadvány azonosságát, ha az elektronikus változatból bizonyos részek, pl. a reklámok kimaradnak, vagy terjedelme rövidebb. Vagyis, ha az új törvényt elfogadják, akkor a nyomtatott és az elektronikus változatnak nem kell teljességgel azonosnak lennie.

A sajtó, a televízió- és rádióadás és egyéb tömegkommunikációs eszközök minisztériumának a nyilvántartásba vétellel foglalkozó rendeletében az „időszaki terjesztés formája” paragrafus többek között az információs ügynökséget és az elektronikus időszaki kiadványt is nevesíti. Ez azt jelenti, hogy az internetes újságokat a többi elektronikus időszaki kiadványhoz hasonlóan veszik nyilvántartásba. A minisztérium 2003 végi adatai szerint Oroszországban 6616 tömegtájékoztatási eszköz volt, ebből 868 volt internetes kiadvány. Az 1994-ben elfogadott, és azóta többször módosított kötelezpéldány-törvény szerint az elektronikus kiadványokra is vonatkozik, hogy négy példányt el kell juttatni az *Informregistr* Tudományos-Műszaki Központba, ahol a regisztrációt végzik. A nyilvántartásba vétel azonban nagy késéssel történik, és például az Oroszországi Állami Könyvtárban mindössze az Oroszországi újságok 2000. I. félévi archívumát és egy gazdasági folyóirat alapján készített szemlekiadvány két CD-ROM-kiadványát tartalmazza.

Itt is működnek az aggregátorcégek, amelyek különböző forrásokból szedik össze az információs termékeket, és azokat egységes állományba integrálva közös interfészen keresztül szolgáltatják a

felhasználóknak. A források között mind a nyomtatott napilapok elektronikus változatai, mind az internetes újságok megtalálhatók.

Az Oroszországi Állami Könyvtár több aggregátorcéggel is együttműködik. Köztük van Oroszország legnagyobb szolgáltatója, az *Intergum-Tehno Információs Ügynökség* is, amely mintegy száz központi napilaphoz és több mint 570 regionális újsághoz nyújt hozzáférést. A HTML formátum mellett az újságok egy részét pdf formátumban is lehet olvasni. A könyvtárban erre az internetteremben van lehetőség, ahol csak a másolatok készítéséért kell fizetni.

Egy felmérés szerint a legnagyobb az érdeklődés a központi napilapok és folyóiratok (54%), az információs ügynökségek anyagai (15%), a regionális sajtótermékek (8%) és az elemző anyagok (2%) iránt.

Néhány jelentősebb aggregátor adatai:

- A *Public.ru* (<http://www.public.ru>) oroszországi időszaki kiadványokat szolgáltató, köztük 889 napilap elektronikus változatát. Több újságnak az archívuma is rendelkezésre áll egészen 1990-ig visszamenőleg. Az adatbázis feltöltése folyamatosan történik a nap 24 órájában, mind a nyomtatott, mind az elektronikus kiadványok feldolgozásával. Az egyszerű keresés térítésmentes, az ezen túlmenő szolgáltatásokért fizetni kell.
- A *Park.RU* cég (<http://is.park.ru>) különböző forrásokból teljes szövegű online adatbázisokat szolgáltató, beleértve a napilapokat is. Mintegy 3 millió rekordot tartalmaz több mint 300 forrásból, ezek között 100 regionális és központi újság található. Keresni lehet a lapok címe szerint is, ezen belül a keresett szám, illetve dátum alapján. A teljes szövegek egy része szabadon elérhető.
- Egész Oroszország (*Vsâ Rossiâ* – <http://www.allrussia.ru>) több régió összefogásával 1999-ben létrejött, nem állami információs ügynökség, amely a regionális tömegkommunikációs eszközök elérésére szakosodott. Weblapján 200 tár-

sadalmi-politikai és üzleti napi- és hetilap található, köztük 50 információs ügynökség és 80 televíziós csatorna. Ezek alapján az ügynökség szemléket készít, és monitoringszolgáltatásokat nyújt, valamint a regionális újságok teljes szövegét teszi elérhetővé.

A következőkben néhány olyan cég adatait ismeretjük, amelyek a külföldiek számára teszik hozzáférhetővé az oroszországi időszaki kiadványokat.

- *East View (USA, <http://www.eastview.com>)* mikrofilmen szolgáltat könyveket, időszaki kiadványokat, térképeket stb., továbbá adatbázis orosz és a volt Szovjetunió nemzetiségi nyelvein. 375 oroszországi folyóirathoz lehet hozzáférni, köztük 30 központi és 80 regionális napilap található. Az újságok egy részét szkennelik.
- *A Russia Online, Inc.* cég adja közre az Orosz Elektronikus Könyvtárát (*Russian Electronic Library, <http://russia-on-line.com/library.html>*), amely 11 adatbázist, 198 központi és 365 regionális kiadványt tartalmaz orosz nyelven, 67 kiadványt a FÁK-tagországo kból és a Baltikum ból, valamint 17 külföldi kiadványt.
- *Az Orosz történet (Russian Story, Inc. <http://www.russianstory.com>)* cég honlapján 45 oroszországi újság elektronikus változatára lehet előfizetni. Az egyes napilapok anyagát a nyomtatott változat megjelenése előtt 10-12 órával már elérhetővé teszik, majdnem mindet pdf formátumban. Egy-egy számot a nyomtatott változattal

megegyező formában lehet kinyomtatni. A cég új szolgáltatása egy portál létesítése, amelyen keresztül valamennyi orosz nyelvű újság és a Russian Periodicals Online szolgáltatásnál meglévő folyóirat elérhető.

Az oroszországi újságok széles körben megtalálhatók az interneten, honlapjaikon különböző lehetőségeket, szolgáltatásokat kínálnak. Vannak közöttük valódi információs portálok és hírügynökségek is, pl. a *Gazeta.Ru* naponta öt alkalommal küldi a híreket az előfizetőknek, a honlapon való megjelenéssel egy időben.

Néhány kiadó az elektronikus változatot előfizetéses alapon online szolgáltatja vagy e-mailben küldi, mások az archívumot teszik hozzáférhetővé optikai vagy mágneses-optikai hordozón. Az elektronikus változatra az előfizetés általában többbe kerül, mint a nyomtatott kiadvány esetében.

A nagy internetes katalógusok csatolókat tartalmaznak az oroszországi újságokra, a könyvtáraknak csak az a feladata, hogy ezeket megismertessék az olvasókkal.

/DAVYDOVA, Nadežda Romazanovna: Elektronnye rossijskie gazety – važnyj informacionnyj resurs. = Bibliotekovedenie, 3. sz. 2004. p. 53–56./

(Viszocsek Eszter)

Weben érkező hálózati támadások

Ma már nem az e-mailek jelentik a legnagyobb vírusveszélyt a számítógépek számára, hanem a web böngészésével betelepülő kémprogramok, a böngészők ugyanis nincsenek biztosítva az ellen, hogy a különböző oldalak megtekintésével ezek ne juthassanak be. A legtöbb problémát az *Adware* okozza, instabillá teszi a gépet, főleg forgalmat gerjeszt a hálózaton. Egy-egy cég hálózati forgalmának több mint felét is kiteheti az *Adware* működése. Az *Adware* a kémprogramok egyike. Úgy települ a gépre, hogy a felhasználó nem is veszi észre, más szoftverekhez kapcsolódva érkezik. Figyeli a felhasználó internetes szokásait, és ezeknek a szokásoknak megfelelően küld hirdetéseket. A *Spyware* nevű kémprogram bizalmas információkat szerez meg, mint például a felhasználó e-mail címe vagy bankkártyaszáma.

Az *Adware* több mint hatvan százalékban az otthoni felhasználókat fertőzi meg. Átlagosan 13 *Adware*-komponens található minden gépen. A levelezőrend-

szereket védik a biztonsági berendezések, ezek a támadások azonban a weben keresztül érkeznek. A legjobb védekezés a tartalom szűrés. Az erre szolgáló szoftverek elterjedtsége azonban jelenleg nem több 30%-nál, miközben tűzfal védi a gépek 90%-át. A gépek elé helyezett proaktív szűrő tűnik a legeredményesebbnek. Úgy működik, mint egy pajzs, szűri a tartalmat, és jelzi, ha az *Adware* a gépre települ. Nem helyettesíti, hanem kiegészíti a tűzfalat. Ellenőrzi a digitális aláírást, megállítja a gyanús programokat, és kiszűri azokat, amelyek labilissá tehetik a rendszert.

A Windows Messenger Service használata további biztonságot jelent a web felől érkező támadások ellen.

/Managing Information, 2005. március, p. 4–5.

(Wéber Katalin)